

K E N D E L S E

i

Voldgiftssag nr. C-16227

**Entreprenør
(advokat Kristian Skovsgaard)**

mod

**Ingeniør   under frivillig likvidation
(advokat Klaus Kastrup-Larsen)**

Afsagt i København den 11. august 2023

Indledning

Mellem klageren, Entreprenøren [herefter Ent.] , og indklagede, Ingeniør [herefter Ing.] under frivillig likvidation, er der opstået tvist om et erstatningskrav for projekteringsfejl vedrørende et brandprojekt, som Ing. har udarbejdet til brug for Ent. opførelse af et nybyggeri i Slagelse.

Voldgiftsnævnet har i anledning heraf nedsat en voldgiftsret i henhold til ”Regler for voldgiftsbehandling inden for bygge- og anlægsvirksomhed (VBA-voldgiftsregler 2010)” med landsdommer Ulla Staal som formand.

1. Påstande

Ent. har i klageskriftet nedlagt påstand om, at Ing. til Ent. skal betale 5.617.168 kr. ekskl. moms med tillæg af procesrente fra sagens anlæg.

Ing. har i svarskriftet nedlagt påstand om frifindelse.

Ing. har til støtte for frifindelsespåstanden anført bl.a., at Ent.s krav er forældet.

Efter parternes anmodning er spørgsmålet om forældelse udskilt til særskilt behandling og afgørelse på skriftligt grundlag.

Ent. har under behandlingen af det udskilte spørgsmål nedlagt påstand om, at Ing. skal anerkende, at Ent.s krav ikke er forældet.

2. Overordnet sagsfremstilling

Den 20. september 2018 indgik uddannelsesinstitution som bygherre en total-entreprisekontrakt med Ent. om Ent.s opførelse af et nybyggeri i Slagelse. Ifølge kontrakten var entreprisen inddelt i 1) en opstartsfasen med udarbejdelse af en procesplan for gennemførelse af en udviklingsfase, 2) udviklingsfasen med udarbejdelse af et beslutningsprojekt for bygherrens godkendelse af igangsætning af produktion, 3) bygherrens beslutning om igangsætning af produktion, og 4) produktion. I kontrakten var Ing. angivet som en af Ent.s tekniske rådgivere. Af et bilag til kontrakten fremgik, at beslutningsprojekt indeholdende myndighedsprojekt skulle afleveres til bygherren den 4. januar 2019.

Den 20. december 2018 indgik Ent. og Ing. en ingeniørrådgivningsaftale om Ing.s udarbejdelse af bl.a. dispositionsforslag, projektforslag, myndighedsprojekt, hovedprojekt og projektopfølgning vedrørende det ovennævnte byggeri. Ifølge aftalen var ABR 89 med nærmere angivne ændringer en del af parternes aftalegrundlag.

Den 18. januar 2019 forelå en af Ing. udarbejdet brandstrategirapport ”rev.0”.

Slagelse Kommune meddelte i en mail den 21. februar 2019 Ent. , at brandstrategien ikke kunne godkendes.

Ing. orienterede i marts og april 2019 Ent. om brandtekniske beregninger og om udfordringer med den brandtekniske løsning. I en mail af 1. maj 2019 til Ing. bemærkede Ent. om brandstrategien bl.a.:

”Sidenhen mener i så at der skal laves ABV - senere en løsning med røg-gardiner og nu igen en løsning med ABV.

Begge løsninger er forbundet med meget ekstraøkonomi + 1 mill og som jeg sagde i telefonen vil jeg have belyst om der ved rettidig fokus på dette kunne være lavet en indretning/tilpasning hvor dette kunne være undgået. I så fald må vi jo vurderer om I og Arkitektfirma må omprojektere ....

Jeg må tilstå at jeg ikke er tryk ved jeres rådgivning og igår ved mødet kunne I ikke end gang svare på om CFD beregningerne var ud fra 2200 personer eller 3200??

Rent faktisk overvejer jeg at lade et andet firma kigge på tingene og trække det ud af jeres ydelse.”

Ved allonge af 3. maj 2019 til totalentreprisekontrakten blev økonomien mellem byg-herren og Ent. ”låst”.

I mails af 6. og 16. maj 2019 til Ent. oplyste Ing. om nye tiltag vedrørende brandstrategien og om status herpå.

I en mail af 13. juni 2019 fra Ent.s rådgiver, Arkitektfirma , til Ent. og Ing. anførte arkitektvirksomheden om brandforholdene bl.a.:

”Vi har i dag haft gennemgang med Person A(Ing.) omkring de tiltag der skal foretages i forbindelse med brand.

Som det fremgår af vedhæftede planer, skal der foretages ganske mange ændringer og tilføjelser.”

I en mail af 28. juni 2019 til Ent. anførte Ing. om brandstrategien bl.a.:

”Har vedlagt et "oplæg/udkast" til en brandstrategi (bsr) – hvor Jeg går et mindre spadestik dybere og er mere specifik – kom med Jeres kommentar og indspark – så tager vi det efter sommerferien!”

Den 30. september 2019 indgav Ent. en anmeldelse til Ing.s forsikrings-selskab, , om projekteringsfejl i brandstrategien. Ved mail af 2. oktober 2019 bekræftede Forsikrings-selskab modtagelsen af anmeldelsen, idet forsikrings-selskabet samtidig anmodede om yderligere dokumenter og oplysninger. Ent. sendte samme dag forsikringsanmeldelsen og forsikrings-selskabets

bekræftelsesmail til Ing. ”Som aftalt Til info og kommentering”, og i en mail af 8. oktober 2019 svarede Ing. bl.a.:

”Tak for tilsendte. Som vi snakkede om i telefonen er vi enige i at vi har begået fejl i projekteringen.

Sig til hvis jeg skal få projektteamet til at samle kommentarer evt. materiale ind til besvarelse af noget af nedenstående.”

I en mail senere samme dag til Ing. bemærkede Ent.:

”Til info. Rart med en indrømmelse prøver at fange forsikringen igen for en foreløbig mundtlig dialog.”

Den 2. november 2020 udarbejdede Ent. et notat om ”Fejlbehæftet Brandrådgivning” med en foreløbig opgørelse af et erstatningskrav på 5.139.540 kr. ekskl. moms. I notatet, som efterfølgende blev tilsendt Ing., er om ændringer i brandstrategien anført bl.a.:

”... Der viser sig at den i beslutnings-projektet forudsatte **brandstrategi rev. 0 dat. 18.01.2019** ikke kan opfylde bygningens brandsikkerhed tilstrækkeligt og efter gældende regler/lovgivning. Der afholdes herefter mange opklarende møder, internt og med myndighederne, for at afdække hvordan dette kan løses. Rådgivningsvirksomhed udskifter i den forbindelse deres brandrådgiver, og der udarbejdes herefter flere forskellige forslag (rev A til E) hvor **revision F** og seneste udgave **revision H, as built**, er gældende for projektet og som giver bygningen det sikkerhedsniveau, der kræves af en bygning af den aktuelle størrelse, højde, kompleksitet og krav til personantal.

Desværre har disse ændringer til **brandstrategien – fra rev 0** som er den ”Beslutningsprojektet” er forankret i – og til hovedprojektets **revision F samt revision H, as-built** – resulteret i at der skal bruges væsentlige flere ressourcer på de brandmæssige anlæg, både passive og aktive anlæg, med store økonomiske omkostninger til følge.”

I en mail af 23. februar 2021 til Ing. anførte Ent. bl.a.:

”Vi må samtidig konstatere at antallet af udgifter til den mangelfulde brandrådgivning stadig er støt stigende.”

Forsikringsselskab meddelte i en mail den 19. marts 2021 Ent. , at man var i færd med at undersøge sagen, og den 21. maj 2021 gav forsikringsselskabet Ent. en status herpå, herunder at sagen var overdraget til en ekstern advokat.

Af en mailkorrespondance i august 2021 mellem Ent. og Ing. fremgår, at Ent. rykkede for ”status på sagen”, og at Ing. hertil svarede, at Ing. var i dialog med forsikringssels-

skabets advokat. Ing. oplyste endvidere, og at der skulle afholdes møde med advokaten, og at Ing. var anmodet om forinden at se på Ent.s tabsopgørelse og tage stilling til, om alle opgjorte udgifter var til udførelse af nødvendige ekstraforanstaltninger.

Ved brev af 19. november 2021 fra Forsikringsselskabs advokat afviste forsikringsselskabet Ent.s erstatningskrav.

Ent. indgav klageskrift til Voldgiftsnævnet den 29. september 2022.

3. Parternes hovedsynspunkter

Ent.s hovedsynspunkter

Ent. har anført navnlig, at for fordringer, som opstår ved misligholdelse af kontrakt, regnes forældelsesfristen fra tidspunktet for misligholdelsen, jf. forældelseslovens § 2, stk. 3, dog regnes den 3-årige forældelsesfrist i lovens § 3, stk. 1, først fra den dag, da fordringshaveren fik eller burde have fået kendskab til fordringen, jf. § 3, stk. 2. Ent. kendskab til fordringen kan tidligst antages at være sket på tidspunktet for Ent.s anmeldelse af sit krav til Ing.s forsikringsselskab den 30. september 2019, og fordringen var derfor ikke forældet, da Ent. den 29. september 2022 indgav klageskrift til Voldgiftsnævnet. Forældelsen er i øvrigt afbrudt ved Ing.s erkendelse af at have begået projekteringsfejl i mailen den 8. oktober 2019, jf. forældelseslovens § 15, idet det ikke er en betingelse for erkendelsens forældelsesafbrydende virkning, at kravet er beløbsmæssigt præciseret. Herudover er der sket en foreløbig afbrydelse af forældelsen efter lovens § 21, stk. 5, da parterne og Ing.s forsikringsselskab har ført forligsforhandlinger, og da der herunder har været tilkendegivet imødekommenhed over for et krav fra Ent. i en sådan grad, at Ent. har haft rimelig udsigt til, at parterne ville nå en forligsmæssig løsning. Da Ent. inden et år efter forsikringsselskabets afvisning af kravet den 19. november 2021 indgav klageskrift til Voldgiftsnævnet, er kravet ikke forældet.

Ent. har endvidere anført, at kravet heller ikke er forældet henset til forsikringsaftalelovens § 29, stk. 5, hvorefter krav ifølge en skade, der inden forældelsesfristens udløb er anmeldt til forsikringsselskabet, tidligst forældes 1 år efter selskabets meddelelse om hel eller delvis afvisning af kravet, idet Ent. som nævnt den 30. september 2019 anmeldte skaden til forsikringsselskabet, og da Ent. inden et år efter forsikringsselskabets afvisning af kravet indgav klageskrift til Voldgiftsnævnet.

Ing.s hovedsynspunkter

Ing. har anført navnlig, at forældelseslovens 3-årige forældelsesfrist principalt skal regnes fra den 21. februar 2019, da Slagelse Kommune meddelte, at brandstrategien ikke kunne godkendes, idet det herefter stod klart for Ent., at Ing. havde begået fejl, der kunne medføre tab, jf. lovens § 3, stk. 1 og 2. Det er i den forbindelse uden betydning, at Ent. på daværende tidspunkt ikke var i stand til at opgøre sit krav. Subsidiært skal forældelsesfristen regnes fra den 1. maj 2019, da Ent. i en mail til Ing. beskrev ”ekstraøkonomi + 1 mill” og overvejelser om at inddrage tredje mand som følge af fejl og

forsømmelse fra Ing.s side og dermed tilkendegav kendskab til fordringens eksistens. Mere subsidiært skal forældelsesfristen regnes fra et senere tidspunkt, men forud for den 29. september 2019, idet Ent. med anmeldelsen den 30. september 2019 til Ing.s forsikringselskab om projekteringsfejl i brandstrategien viste, at Ent. forud herfor var bekendt med de forhold, der kunne begrunde et krav mod Ing., og dermed bekendt med fordringens eksistens. Ent.s krav var derfor forældet, da Ent. den 29. september 2022 indleverede klageskrift til Voldgiftsnævnet.

Ing.s mail af 8. oktober 2019 til Ent. med en erkendelse af at have begået fejl i projekteringen indeholder ingen konkretisering af fejlene og heller ingen erkendelse af erstatningspligt endsige af størrelsen af en gæld. Da det således ikke af mailen kan udledes, at der ikke er tvivl eller tvist om størrelsen af en gæld, har mailen ikke afbrudt forældelsen efter forældelseslovens § 15.

Der har heller ikke været ført forhandlinger mellem parterne, som har medført en foreløbig afbrydelse af forældelsen efter forældelseslovens § 21, stk. 5. Den foreliggende korrespondance mellem parterne dokumenterer hverken forligsforhandlinger eller indikerer, at sådanne har fundet sted. Det forhold, at forsikringselskabet anmoder om tilsendelse af bilag og oplysninger med henblik på at undersøge sagen, har ikke karakter af forligsforhandlinger.

Forsikringsaftalelovens § 29, stk. 5, hvorefter krav ifølge en skade, der inden forældelsesfristens udløb er anmeldt til forsikringselskabet, tidligst forældes 1 år efter selskabets meddelelse om hel eller delvis afvisning af kravet, regulerer som udgangspunkt alene forholdet mellem forsikringstager og ansvarsforsikringselskabet. Kun hvis forsikringselskabet i kraft af lovgivningen hæfter umiddelbart over for den skadelidte eller den, der er indtrådt i skadelidtes retsstilling over for selskabet, omfatter bestemmelsen tillige denne situation, jf. U.2018.1506H. I nærværende sag er sikrede i henhold til forsikringspolice alene Ing., og Ent. kan derfor ikke støtte ret på forsikringsaftalelovens § 29, stk. 5.

4. Voldgiftsrettens bemærkninger og resultat

Spørgsmålet er, om kravet om erstatning for rådgivningsfejl, som Ent. har rejst over for Ing., er forældet efter den 3-årige forældelsesfrist i forældelsesloven. I den forbindelse skal der tages stilling til forældelsesfristens begyndelsestidspunkt, om forældelsen er afbrudt ved en skylderkendelse, eller om forældelsen har været foreløbig afbrudt som følge af forligsforhandlinger eller kravets anmeldelse til Ing.s forsikringselskab.

Forældelsesfristens begyndelsestidspunkt

For fordringer som opstår ved misligholdelse af kontrakt, regnes den 3-årige forældelsesfrist i forældelseslovens § 3, stk. 1, fra tidspunktet for misligholdelsen, jf. § 2, stk. 3. Var fordringshaveren ubekendt med fordringen, regnes fristen dog først fra den dag, da fordringshaveren fik eller burde have fået kendskab hertil, jf. § 3, stk. 2.

Slagelse Kommune meddelte den 21. februar 2019 Ent. , at den af Ing. udarbejdede brandstrategi ikke kunne godkendes, og Ing. orienterede i marts og april 2019 Ent. om udfordringer med den brandtekniske løsning. I en mail af 1. maj 2019 til Ing. anførte Ent. bl.a.: ”Sidenhen mener i så at der skal laves ABV – senere en løsning med røg-gardiner og nu igen en løsning med ABV. Begge løsninger er forbundet med meget ekstraøkonomi + 1 mill ...”.

På denne baggrund finder voldgiftsretten, at Ent. senest den 1. maj 2019 var bekendt med de forhold, der kunne begrunde et krav mod Ing. Forældelsesfristen skal derfor regnes senest fra den 1. maj 2019, jf. forældelseslovens § 3, stk. 2, hvorved bemærkes, at ukendskab til kravets størrelse ikke kan begrunde suspension efter bestemmelsen.

Skylderkendelse

Forældelsen afbrydes, når skyldneren over for fordringshaveren udtrykkeligt eller ved sin handlemåde erkender sin forpligtelse, jf. forældelseslovens § 15.

I en mail af 8. oktober 2019 erkendte Ing. over for Ent. at have ”begået fejl i projekteringen”, men det kan hverken af mailen eller af andre oplysninger i sagen udledes, at erkendelsen skulle vedrøre en nærmere angiven gæld, om hvis størrelse der ikke var tvivl eller tvist.

Voldgiftsretten finder herefter, at mailen af 8. oktober 2019 ikke indeholder en skylderkendelse, der afbryder forældelsen efter forældelseslovens § 15.

Forligsforhandlinger

Er der inden forældelsesfristens udløb indledt forhandlinger om fordringen mellem skyldneren og fordringshaveren, indtræder forældelse tidligst et år efter det tidspunkt, hvor forhandlingerne må anses for at være afsluttet, jf. forældelseslovens § 21, stk. 5.

Bortset fra Ing.s mail af 8. oktober 2019 med erkendelsen af at have begået projekteringsfejl omhandler den foreliggende korrespondance mellem parterne i det væsentlige alene Ent.s anmeldelse af projekteringsfejlen til Ing.s forsikrings-selskab, forsikrings-selskabets anmodning om yderligere oplysninger, Ing.s tilbud om indsamling af eventuelt materiale til brug for forsikrings-sagen, og Ent.s rykkere for forsikrings-selskabets afgørelse af spørgsmålet om forsikringsdækning.

På denne baggrund finder voldgiftsretten, at Ent. ikke har godtgjort, at parternes korrespondance har haft karakter af egentlige forhandlinger om Ent.s erstatningskrav mod Ing., således at Ent. har haft føje til at antage, at det ikke var nødvendigt at iværksætte retslige skridt for at undgå forældelse. Der er derfor ikke sket en foreløbig afbrydelse af forældelsen efter forældelseslovens § 21, stk. 5.

Anmeldelsen til forsikringselskabet

Ent. indgav den 30. september 2019 en anmeldelse til Ing.s forsikringselskab om projekteringsfejl i brandstrategien og opgjorde efterfølgende et erstatningskrav, som forsikringselskabet afviste den 19. november 2021. Under henvisning hertil og til, at klageskriftet til Voldgiftsnævnet blev indgivet den 29. september 2022, har Ent. anført, at kravet ikke er forældet, idet forældelsen efter forsikringsaftalelovens § 29, stk. 5, har været foreløbig afbrudt frem til den 19. november 2021.

Efter forsikringsaftalelovens § 29, stk. 5, indtræder forældelse af krav ifølge en skade, som inden forældelsesfristens udløb er anmeldt til forsikringselskabet, tidligst 1 år efter selskabets meddelelse om, at det helt eller delvis afviser kravet. Det følger af bestemmelsen og dens forarbejder, at bestemmelsen som udgangspunkt alene regulerer forholdet mellem forsikringstager og ansvarsforsikringselskabet. Kun hvis forsikringselskabet i kraft af lovgivningen hæfter umiddelbart over for den skadelidte eller den, der er indtrådt i skadelidtes retsstilling over for selskabet, omfatter bestemmelsen tillige denne situation, jf. herved U.2018.1506H.

Voldgiftsretten finder på denne baggrund, at forsikringsaftalelovens § 29, stk. 5, ikke kan udstrækkes til også at omfatte en situation som den foreliggende, hvor sikrede er forsikringstageren Ing., og hvor ansvarsforsikringselskabet ikke i kraft af lovgivningen hæfter umiddelbart over for skadelidte Ent.

Konklusion

Forældelsesfristen skal regnes senest fra den 1. maj 2019, og forældelsen har ikke været afbrudt, herunder foreløbigt, inden Ent. den 29. september 2022 indgav klageskrift til Voldgiftsnævnet. Ent.s krav er derfor forældet, jf. forældelseslovens 3, stk. 1 og 2, jf. § 16, stk. 3.

Voldgiftsretten tager derfor Ing.s påstand om frifindelse til følge.

Efter sagens værdi, forløb og udfald forholdes med sagens omkostninger som nedenfor bestemt.

Thi bestemmes:

Ingeniør [Ing.] under frivillig likvidation frifindes.

I sagsomkostninger skal Entreprenøren [Ent.] til Ingeniør [Ing.] under frivillig likvidation betale 60.000 kr.

De omkostninger, der har været forbundet med voldgiftsrettens behandling af sagen, betales af Entreprenøren [Ent.] efter opgørelse og påkrav fra Voldgiftsnævnet.

Kendelsen opfyldes inden 14 dage efter dens modtagelse.

Ulla Staal

Udskriftens rigtighed bekræftes herved
København, den 11. august 2023

A handwritten signature in blue ink, appearing to read "Lene Ahlmann-Ohlsen". The signature is fluid and cursive, with a long horizontal stroke at the end.

Lene Ahlmann-Ohlsen